

Tak, Niels Viggo Bentzon!

Kresten Osgood (KO), komponist og trommeslager

I Danmark har vi et gennemarbejdet værk der tilbyder en lydmæssig overbygning uden at være anmassende. Dette værk stikker hovedet lidt frem, kigger til begge sider og laver så et ordentligt hop bagud. Det er selve den lyd, hvormed værkets melodi spilles, der viser en kærlighed til denne bevægelse. Den er ikke skarp i klangen eller kantet eller kluntet på nogen måde, den er lyttende i sig selv. Der er en stærk bevægelse i melodien og det er en bevægelse der også minder mig om den danske folkesjæl.

Nu kører jeg rigtig meget med tog og en af de helt store oplevelser ved det, udover at se det danske landskab glide forbi og studere de andre passagerer er at følge med i hvordan DSBs signaltone tretonekomposition placerer sig i lydbilledet. Den er, så vidt jeg ved, komponeret af Niels Viggo Bentzon og er efter min mening et lille mesterværk i de togrejsende danskernes hverdag. Egentlig består den af tonerne D Eb og Bb (med andre ord DSB), placeret i et rytmisk motiv bestående af en punkteret $\frac{1}{4}$ efterfulgt af en $\frac{1}{8}$ og afsluttende på en lang tone (måske en halvnode).

Jeg lytter ofte til Cd'er på min archaiske discman, og det er rystende at opleve hvordan DSBs signatone hver evig og eneste gang formår at bidrage til det, jeg lytter til. Nogle gange som en decideret kommentar til musikken, andre gange blander den sig med klangen på ydmyg vis eller leverer en sofistikeret harmonisk overbygning (det minder mig tit om den måde saxofonisten Wayne Shorter spiller på; at forholde sig afventende og så placere 2-3 toner det helt rigtige sted, hvor det ofte omdefinierer det der forgår). En gang imellem er det, som om den venter med at komme ind til musikken er færdig eller placerer sig mellem to tracks for lige at viske tavlen ren.

Jeg tror ikke dette er tilfældigt. Jeg ved godt at det bliver svært at forsvare det i retten, for togene skifter jævnligt køreplan og holder den i øvrigt ikke altid. Hvordan skulle der kunne være en reel forbindelse mellem det liv der er i toget og en komposition der afspilles efter nogle bestemte retningslinjer? Plus at timingen jo er relativ og dermed opleves forskelligt for hver eneste passager alt efter, hvordan vedkommende hører?

Min teori er, at Bentzons tretonekomposition simpelthen bare er så god at den formår at være tidsflexibel og i rytme samtidig; plus at den klinger på sådan en måde at den ikke virker forstyrrende men tværtimod inspirerende og tankevækkende hver gang.

Selve lyden er en udefinerbar olietøndeagtigt klingende synthlyd, som har en lille skrøbelig vibrato og er omgivet af et smukt klangrum. Den er støvsuget for referencer, og med det mener jeg, at selvom der fx er en antydning af olietønde, så tænker man ikke automatisk på Jamaica... man tænker heller ikke på autoriteter som samfundet eller togkonduktøren og man får ikke et chok, når man hører den.

Niels Viggo Bentzons komposition har i hvert fald sat en masse tanker i gang hos mig (og det er vel i sig selv et bevis på at værket er godt). Jeg synes, at det er smukt, at de danske byer bliver kædet sammen af denne lille fine melodi der klinger så særligt... Den slår mig som noget meget dansk. Rytmen er velkendt fra salmebogen og tempoet ligger også der, hvor man typisk ville synge "Altid frejdig når du går" eller "Papirsklip" og et utal af andre danske sange. Jeg har også spekuleret på hvordan kompositionen ender. Er det en 4/4 takt med et gentagelsestegn til sidst eller hvor sidder gentagelsestegnet egentlig? Umiddelbart før endnu en gennemspilning, eller er der måske nogle taktets pause før tonerne klinger? Det er også muligt, at gentagelsestegnet sidder midt i mellem to byer et sted i det danske landskab. Der er i hvert fald lidt plads før man hører den første tone. Man fornemmer den ophøjede ro, der er over den rytmiske indsats... man mærker nærmest tilstedeværelsen af en usynlig dirigent, der sætter det i gang.

Og så er der selve melodien, som formår at genopstå i et nyt lys hver eneste gang. Det er vel i virkeligheden det, som komponisten og tænkeren Ornette Coleman kalder for Harmolidics. Nemlig, at en melodi har sit eget liv og forholder sig til ingen og al harmoni på en gang. Bentzons melodi er gjort af så stærkt et stof (et lille opadgående sekund interval og en nedadgående kvart), at den altid vil give mening uanset, hvor den dukker op. Der er en stærk bevægelse i melodien og det er en bevægelse der også minder mig om den danske folkesjæl. Den stikker hovedet lidt frem, kigger til begge sider og laver så et ordentligt hop bagud. Det er selve den lyd, hvormed melodien spilles, der viser en kærlighed til denne bevægelse. Den er ikke skarp i klangen eller kantet eller kluntet på nogen måde, den er lyttende i sig selv.

Jeg synes, at vi kan være stolte af, at vi har så stor kunst i det offentlige. Mange andre steder i verden ville man vælge noget funktionelt. Noget, der er højt og grimt og får folk til at høre efter og lugter af autoritet. I Danmark har vi et gennemarbejdet værk der tilbyder en lydæssig overbygning uden at være anmassende.

Tak til Niels Viggo Bentzon for et lille mesterværk i hverdagen!